

УДК 001.8

DOI 10.31494/2412-9208-2022-1-3-225-236

**APPLICATION OF THE GROUP DISCUSSION METHOD IN THE
TEACHING OF INFORMATICS DISCIPLINES IN PROFESSIONAL
EDUCATION INSTITUTIONS**

**ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ ГРУПОВОЇ ДИСКУСІЇ ПРИ ВИКЛАДАННІ
ІНФОРМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН У ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ**

Ganna ALIEKSEIEVA,
Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor

alekseeva.kts@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0003-3204-3139>

Ганна АЛЕКСЄЄВА,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Larysa HORVATYUK,
Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor

loravas@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0002-0584-7708>

Лариса ГОРБАТЮК,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Nataliia KRAVCHENKO,
Candidate of Physico-mathematical
sciences, Associate Professor

natalykravchenko@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-9642-5403>

Наталія КРАВЧЕНКО,
кандидат фізико-математичних
наук, доцент

Ganna CHUPRYNA,
Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor

chuprinaganna@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-3560-1012>

Ганна ЧУПРИНА,
кандидат педагогічних наук,
доцент

Iryna SMOLINA,
Candidate of Pedagogical
Sciences, Associate Professor

istudbdpu@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0001-5307-5995>

Ірина СМОЛІНА,
кандидат педагогічних наук,
доцент

*Berdiansk State Pedagogical
University,
✉ 4, Schmidt st., Berdiansk,
Zaporizhzhia region, 71100, Ukraine*

*Бердянський державний
педагогічний університет,
✉ вул. Шмідта, 4, м. Бердянськ,
Запорізька обл., 71100, Україна*

Original manuscript received: October 26, 2022

Revised manuscript accepted: November 26, 2022

ABSTRACT

The article describes the method of applying the group discussion method in vocational and technical educational institutions using the example of computer subjects. The modern process of education is analyzed, which involves, among one of the important tasks, a significant expansion

225

ICV 2021: 85.25

DOI 10.31494/2412-9208-2022-1-3

of the forms of educational activity of students. Characteristics of teaching methods are given. The theoretical principles of the educational process, which should be built as communication, interaction, exchange of initiatives of its participants – the teacher and students, students among themselves, are highlighted. This is how the educational process is built when using group, interactive (based on interaction) learning methods – discussion, role playing, simulation game.

Emphasis is placed on group discussion – the most common method. The main task of the group discussion is revealed – the identification of the existing diversity of viewpoints of the participants on any problem and, if necessary, a comprehensive analysis of each of them using the example of computer topics. It has been proven that organized training and upbringing, carried out within the framework of one or another pedagogical system, has a certain organizational design, which differs from each other in the quantitative coverage of students, the ratio of collective and individual forms of organization of the activities of pupils, the degree of their independence and the specificity of the management of the educational process from the teacher

A practical example describes the stages of conducting a discussion class, which helps students develop basic communication skills, develops their thinking and oral speech, and at the same time, they master oratory skills and the skills of evidentiary dispute, and their interest in computer topics increases. The author's development of a plan-summary of a lesson-discussion for vocational and technical educational institutions on the topic «Book and computer in the information society: pros and cons» is offered. This research is not final, so we plan to continue the publications, where we will reveal in more detail the practical aspects of the application of the group discussion method in vocational and technical educational institutions using various examples.

Key words: educational process, group discussion method, in institutions of professional (vocational and technical) education, computer technologies.

Постановка проблеми. У сучасній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників пріоритетне значення надається способам і методам, які дають змогу враховувати індивідуальні особливості учнів, стимулюють їхню пізнавальну активність, забезпечують розвиток когнітивних умінь та готують до безперервної професійної освіти.

Один із кроків у реформуванні сучасної освіти – використання освітніх технологій, спрямованих не тільки на засвоєння здобувачами нових знань і вмінь, що є характерною рисою традиційного навчання, а й на всебічний особистісний розвиток випускників робітничих спеціальностей [3; 10].

Аналіз фахової літератури свідчить про те, що інновації, які з'явилися останніми роками (соціальні мережі, мобільні пристрої, цифрові технології тощо), змушують педагогів змінювати підходи до організації освітнього процесу для задоволення потреб сучасних здобувачів. Створення нових можливостей для підвищення ефективності підготовки учнів закладів професійної (професійно-технічної) освіти можливе, на нашу думку, за рахунок вивчення особливостей та практичного досвіду впровадження технології групової дискусії [4; 6].

Дискусія – це форма ділової гри, яка вимагає від учня мобілізації всіх умінь, спонукає освоювати і поглиблювати нові знання, розширює кругозір і, найголовніше, змушує опановувати цілим комплексом комунікативних умінь. Тому шлях до дискусії лежить через участь учнів в різних видах нетрадиційних уроків, де вони отримують необхідний досвід для майбутньої участі в самій дискусії: уроки-суди, уроки-мітинги, уроки-конкурси, уроки – театралізовані вистави [4; 11; 20].

Найулюбленішою формою дискусії учні вважають круглий стіл, де кожен учасник може висловитися з проблеми. Більш широкомасштабну дискусію

можна провести за типом «симпозіуму», коли окремі учні готують доповіді з протилежними оцінками проблеми, а весь клас стежить за ходом виступів і бере участь в обговоренні [5; 12; 17].

Дискусія сприяє утвердженню розвивального навчання, яке, формуючи знання і виховуючи учнів, цілеспрямовано, систематично удосконалює їх пізнавальні здібності і, що особливо важливо, закріплює різні якості мислення (самостійність, логічність, рухливість, глибину) [14; 21].

Отже, саме це зумовило *мету статті* – розглянути основні особливості та методику застосування групової дискусії в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти (на прикладі комп'ютерної тематики).

Аналіз літератури. Проблема застосування групової дискусії в освітньому процесі закладів загальної, професійної та вищої освіти стала предметом дослідження в сучасній педагогічній науці. Зокрема, аналіз численних досліджень науковців (Д. Антюшко, О. Багрій, В. Володавчик, Н. Богомолова, Ю. Ємельянов, Л. Колесникова, С. Кейнер, О. Любашенко, Н. Махновська, Л. Мацько, О. Попова, Л. Сеногонова, Т. Сич, С. Шевчук) дозволив визначити групову дискусію як діалогічний метод творчої діяльності групи осіб, побудований на публічному, відкритому, обговоренні актуального, але спірного питання і спрямований на певний позитивний результат.

Дослідники (Н Андронік, Н. Годованець, В. Лєган, О. Пометун, Т. Ситнік, І. Сущенко) акцентують увагу на тому, що головне завдання дискусії в процесі навчання – стимулювати пізнавальний інтерес, формувати прийомами сприйняття та розуміння інформації, залучати різні точки зору учнів/студентів в активне обговорення різних проблем, спонукати їх до осмислення різних підходів та аргументації чужої і власної позиції.

Методичні аспекти форм організації та проведення дискусії є предметом досліджень В. Іванченко, Л. Ковальчук, І. Коляда, Т. Кравченко, Л. Міронець, І. Сімкова, Я. Хищенко, Л. Шпак. Однак питання методики застосування методу групової дискусії в освітньому процесі закладів професійної (професійно-технічної) освіти отримало недостатнє відображення в науково-педагогічній літературі, що зумовило вибір теми статті.

Результати та дискусії. Дискусія – це форма уроку, яка покликана виявити розмаїття точок зору учасників на будь-яку проблему і за необхідності провести їх усебічний аналіз, а потім і формування власного погляду кожного учня на ту чи іншу проблему [2].

У будь-якому випадку в дискусійному уроці повинна бути характерна ознака – конфлікт, при якому кожен учасник захищає свою позицію. У найзагальнішому вигляді, використовуючи педагогічні класифікації, всі дискусії можна поділити на кілька груп залежно від принципів їх проведення, завдань і результатів. Перший тип – це структурована або регламентована дискусія, коли «малі» групи учнів вивчають будь-яку часткову проблему або питання як частину загальної проблеми, яку належить вирішити класу.

Іншим типом є дискусія з елементами ігрового моделювання. На такому занятті учні обговорюють проблему з позицій «очевидців» подій, абстрагуючись від оцінок сучасних людей, підручників і додаткової

літератури. Але при цьому частина учнів представляє сучасних експертів і тому має більш пізні оцінки розглянутих подій. Саме поєднання оцінок минулого часу і сучасності створює своєрідність такої дискусії.

Третій тип дискусії – проектна. Вона заснована на методі підготовки і захисту проектів з певної теми. Існує і класифікація дискусій за формами проведення: симпозіум, круглий стіл, дебати.

Аналізуючи різні класифікації дискусійних занять, можна виділити дві основні форми дискусій. Це групові дискусії, у яких беруть участь кілька груп по 3-5 осіб, кожна з яких відстоює свою точку зору на задану проблему, а також уроки, де кожен учень індивідуально висловлює власну думку з теми.

Слід зазначити, що в навчальній практиці найбільш прийнятною формою є групова дискусія, тому що вона забезпечує різноманіття думок і підходів до розгляду проблеми, а в обговоренні задіяно більшість учнів. Також групова дискусія повинна обов'язково закінчуватися формулюванням загальної позиції класу з обговорюваного питання. Це обумовлено тим, що час, відведений на вивчення інформатики, знання і вміння учнів не дозволяють на високому рівні проводити продуктивну дискусію, при якій кожен учасник залишається при своїй думці. До того ж в результаті навчального заняття учні повинні отримати певний обсяг чітких, несуперечливих знань, тому різноманіття думок у цьому випадку не допустимо.

Процес проведення дискусійного заняття включає в себе кілька етапів. Перш за все, підготовчий етап, на якому обирається тема дискусії. Вона визначається з урахуванням користі, яку принесуть учням отримані в ході дискусії знання і вміння та високої значимості у вивченні ІКТ (інформаційно-комунікаційних технологій). Також неодмінною умовою вибору теми для дискусії є те, що вона повинна бути неоднозначною, тобто в літературі представлені різні позиції, що створить можливість для обміну думками. Визначаючи тему дискусії, вчителю потрібно пам'ятати, що проблеми, які виносяться на обговорення, повинні бути не просто ключовими в ІКТ, але й посильними для учнів, викликати інтерес. Крім того, важливо, щоб тема була забезпечена літературою, доступною учням за змістом.

На підготовчому етапі вчитель складає план дискусії, визначаючи основну проблему і ряд другорядних питань, які допомагають більш повно розкрити зміст теми; відбирає літературу, яку необхідно опрацювати учням в процесі підготовки. Ці відомості потім надаються учням [7; 9]. На цьому етапі вчитель ділить клас на умовні групи і проводить консультації з ними. Методисти відзначають, що в слабо підготовленому класі можна надати учням право самостійного розподілу за групами (іноді при деякому контролі з боку вчителя), але в добре підготовленому класі доцільно створювати групи «випадкового вибору», сформовані на основі жеребкування, а в класах з сильною диференціацією учнів за рівнем знань швидше потрібно активне втручання вчителя. Створення таких груп повинно відбуватися на основі принципу взаємного збагачення, тобто в одну групу повинні входити учні з різним рівнем знань і умінь [8]. Це, по-перше, сприяє розвитку в здобувачів освіти з більш низьким рівнем знань мотивації до його підняття, а, по-друге, такий принцип

розподілу створює приблизно однакові за рівнем розвитку групи, що сприяє активній участі в дискусії максимальної кількості учнів. При необхідності на етапі підготовки заняття цього типу можуть бути проведені спеціальні уроки чи лекції, спрямовані на ознайомлення учнів з фактичним матеріалом з теми дискусії.

Для того, щоб обговорення на уроці пройшло більш продуктивно, учні повинні бути заздалегідь ознайомлені з такими правилами ведення дискусії: продумати головне, що слід довести важливість точних фактів для кращої аргументації, логічності та послідовності висловлювань; поважати опонента, його думку та в жодному випадку не шукати рішення в бійках.

Загалом, на етапі підготовки уроку-дискусії основна роль вчителя полягає в консультуванні учнів. Починається дискусія зі вступного слова вчителя, у якому він формулює основну проблему заняття, обґрунтовує її, а також визначає регламент виступу учасників, пояснює правила проведення дискусії [1]. Потім проходить обговорення завдання в групах і виступи учасників дискусії. При цьому ефективність і успішність обговорення цілком залежать від учителя. У ході дискусії його поведінка повинна бути коректною, тобто педагогові краще не переривати виступів, а втручатися в хід обговорення тільки в тому випадку, якщо учень відповідає не з теми дискусії. У той же час учитель повинен спрямовувати міркування учнів до правильних висновків, формування спільної позиції з обговорюваного питання, а для цього йому необхідно відсікати надлишкову інформацію у виступах учнів, тим самим групуючи важливі висновки і зближуючи точки зору [19].

На цьому етапі роль учителя – керівництво ходом дискусії, тобто він ставить при потребі додаткові питання, допомагає учням знайти правильне рішення поставленої проблеми, робить обґрунтовані висновки. Педагог повинен стежити за тим, щоб обговорення не зайшло в глухий кут і не переросло в міжособистісний конфлікт між учнями, а також за дотриманням основних принципів дискусії. Варто окремо зупинитися на питанні виставлення оцінок за дискусійний урок. Вчителю потрібно пам'ятати, що відзначені повинні бути не тільки основні доповідачі і опоненти, а й найбільш активні учасники обговорення [10].

Необхідно оцінювати і зміст відповідей, і висловлені учнями думки, їх вміння сперечатися, аргументувати свою думку. Не можна ставити оцінки за добровільні, але невдалі відповіді, а також оцінювати низьким балом неправильну точку зору. Це може привести до того, що учні втраять інтерес до обговорення і прагнення висловлювати власну думку. Слід зазначити той вплив, який чинять дискусійні заняття на розвиток особистості учнів. Уроки-дискусії не тільки активізують їхню розумову діяльність учнів і збільшують інтерес до ІКТ, а й сприяють розвитку усного мовлення, а також умінь вислуховувати опонента, виявляти толерантність до іншої точки зору, аргументовано відстоювати власну позицію.

Таким чином, дискусії сприяють розвитку в учнів основних комунікативних умінь [15]. Загалом, дискусія є такою формою заняття, на якій розвивається мислення й усне мовлення учнів, при цьому вони опановують ораторськими вміннями, навичками формулювання власної думки, збільшується інтерес до ІКТ.

У результаті групових дискусій формуються загальна позиція з проблеми. Саме така форма уроку дозволяє учням не тільки розвинути комунікативні вміння, а й сприяє більш глибокому засвоєнню навчального матеріалу.

Дискусія-розгляд, дослідження-обговорення, розгляд спірної проблеми, в ході яких з'ясовуються різні точки зору. Дискусія – процес продовження і розширення шляхом зіставлення, порівняння, асиміляції, взаємозбагачення предметних позицій учасників. Навчальна дискусія є організований педагогом обмін думками, в якому учні відстоюють особисті суб'єктивні точки зору по досліджуваному питанню.

У ході дискусії створюються й освоюються культурні цінності, відбувається передача культурного досвіду, формуються люди як соціальні індивіди, особистості з їх знаннями та вміннями, системою цінностей, творчими здібностями.

Найважливішим середовищем духовного, громадського й особистісного прояву людини, досягнення взаєморозуміння між людьми є спілкування, що має важливе значення в дискусії. Спілкування – це єдина можливість для людської істоти стати людиною, особистістю. Спілкування – це діяльність у культурі, відповідно до культурними зразками-ідеями, цінностями, нормами [16]. Усі ці нормативно-ціннісні орієнтири покликані організувати людини в світі допомогти освоїтися в ньому, зробити його своїм, людським світом.

Можна виділити два види спілкування: зовнішнє і внутрішнє. У процесі зовнішнього спілкування на уроках-дискусіях учні викладають і відстоюють свої думки, погляди, в ході чого між ними досягається взаєморозуміння, як говорив давньокитайський філософ Конфуцій, «у суперечках народжується істина» [18].

Внутрішнє спілкування є взаємодією людини з собою, внутрішній діалог з другим «Я». Внутрішнє спілкування забезпечує процес самовиховання, самовдосконалення, формування вільної моральної волі, внутрішньої людини, що зміцнює позиції свого духовного стану.

Основна частина дослідження. Пропонуємо авторську розробку фрагменту плану-конспекту уроку-дискусії для закладів професійної (професійно-технічної) освіти.

Тема: Книга і комп'ютер в інформаційному суспільстві: за і проти

Мета: навчальна: узагальнення та систематизація знань про інформаційні технології та їх роль в інформаційному суспільстві; інформаційна культура сучасної людини та її пізнавальна діяльність; інформаційну компетентність, ІКТ; друковані та електронні видання для пошуку й обробки інформації; *розвивальна:* розвивати дискусійні навички; *виховна:* виховувати вміння орієнтуватись у нестандартних ситуаціях при нових формах роботи, етичного та толерантного ставлення; формування наукового світогляду, соціальних та комунікативних компетенцій.

Обладнання та наочність: ПК, мультимедійні презентації з цитатами видатних людей, картки-завдання для практичної роботи.

Тип уроку: урок узагальнення й систематизація знань.

Форма уроку: урок-дискусія.

Структура уроку

- I. Організаційний етап.
- II. Мотивація. Оголошення теми, мети уроку.
- III. Дискусія з використанням опорних знань, умінь, навичок.
- IV. Застосування набутих знань.
- V. Підсумки уроку. Рефлексія.

Хід уроку

- I. Організаційний етап.
- II. Мотивація. Оголошення теми, мети уроку.

Вступне слово вчителя. З дитинства потрібно формувати творчий та інтелектуальний потенціал людини, навички і вміння роботи з інформацією, інформаційну культуру особистості. Сучасна людина повинна багато читати, вміти шукати потрібну інформацію за допомогою Інтернету тощо. Тому сьогодні ми з вами проведемо урок-дискусію, де визначимо роль книги, бібліотеки і комп'ютера в сучасному інформаційному суспільстві.

Чи ви знаєте, що «Кобзар» – найменша у світі книга з віршами і малюнками Т. Шевченка, її створив український умілець Микола Сядристий. Книга містить 12 сторінок, кожна площею 0,6 мм². Вона зшита павутинкою, обкладинка зроблена з пелюстки безсмертника. Тексти можна прочитати під мікроскопом.

Цікаве про комп'ютер (рис. 1.).

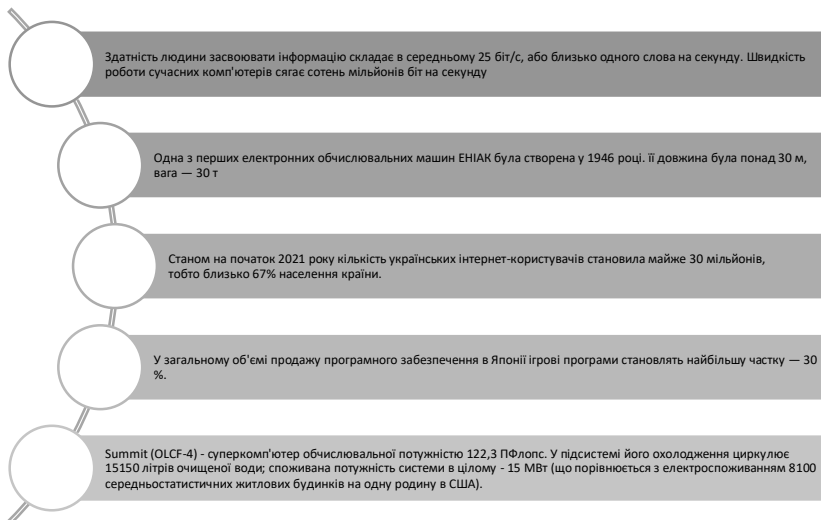

Рис. 1. Цікаві факти про комп'ютер

Якщо досліджуваний матеріал ґрунтується на добре засвоєному раніше, неважкий і добре викладений в підручнику, навчальних посібниках, викладач може провести з відповідної теми конференцію, організувати дискусію серед учнів. Дискусія повинна бути підготовлена заздалегідь, для

чого вчитель визначає учням теми доповідей, основні напрями самостійної роботи. Роль педагога полягає в коментуванні полеміки учнів, підведення підсумків обговорення. Ця форма організації навчання розрахована на учнів, які мають сформовані вміння і навички роботи з літературою.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Таким чином, слід зазначити, що метод групової дискусії забезпечує інтенсивний розвиток духовності та становлення переконань моральної особистості. Дискусія – це один з найважливіх варіантів інтерактивних уроків. Не кожна заявлена на огляд дискусія дійсно є такою.

Найважливішими завданнями сучасного суспільства є формування в учнів громадянської позиції, національної ідентичності, виховання патріотизму, толерантності та комп'ютерної грамотності. Учні повинні не тільки мати уявлення про основні трактування ключових проблем ІКТ, але й висловлювати власну думку з різних питань. Обговорення їх неможливо без набуття досвіду ведення діалогу, дискусії.

Застосування групових дискусій у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників забезпечує ґрунтовніше засвоєння необхідних знань, здобуття загальнолюдських і профільних умінь і навичок, зокрема комунікаційних, лідерських, здатності сприймати конструктивні критичні та пропозиції, аналізу, систематизації, узагальнення, формулювання обґрунтованих висновків, суттєво сприяє активізації навчання, підвищенню інтересу та уваги до нього.

Література

1. Алексеева Г. М. Сутність і структура готовності майбутніх соціальних педагогів до застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету*. Серія: Педагогічні науки : зб. наук. пр. Вип. 1. Бердянськ : БДПУ, 2012. № 2. С. 9–14. URL : http://bdpu.org/sites/bdpu.org/files/foipt/stat_Alekseeva_8.pdf (дата звернення: 02.10.2022).
2. Алексеева Г. М. Формування готовності майбутніх соціальних педагогів до застосування комп'ютерних технологій у професійній діяльності : монографія. Донецьк : ЛАНДОН-XXI, 2014. 269 с.
3. Алексеева Г. М., Антоненко О. В., Жадан К. О. & Лифенко М. В. Досвід використання засобів електронного навчання у інклюзивному освітньому ВНЗ. *Фізико-математична освіта* : науковий журнал. 2018. № 4 (18), С. 17–25. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2018-018-4-003>
4. Алексеева Г. М., Кравченко Н. В., Антоненко О. В., & Горбатюк Л. В. Використання ігрових технологій в процесі професійної підготовки студентів педагогічних закладів вищої освіти. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. Вип. 6 (119). Серія : Педагогіка, Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2017. С. 7–14.
5. Задова Є. С. Дидактична робота групових форм початкової роботи. *Педагогічні науки*. 2010. Вип. 1.33. С. 85–93.
6. Кравченко Л. М., Кравченко Н. В. Стратегії інженерно-педагогічної освіти в контексті інтеграції в європейський простір. *Збірник наукових праць БДПУ (Педагогічні науки)*. 2010. № 2. С. 113–118.
7. Кривильова О. А. Проектування психолого-педагогічної підготовки майбутніх викладачів професійно-технічних навчальних закладів : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Хмельницький : Вид. від. ХГПА, 2018. 37 с.

8. Кривильова О., Сосницька Н. Формування соціальних навичок як крок до конкурентоспроможності на ринку праці майбутніх спеціалістів енергетичного профілю. *Проблеми автоматизованого електроприводу. Теорія та практика (PAEP 2020): 25 Міжнародна конференція IEEE (Кременчук, 21-25 верес.)*. Кременчук : Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2020. <https://ieeexplore.ieee.org/document/9240836> (дата звернення: 02.10.2022).

9. Сапогов В., Кондратюк О. Гурткова робота як засіб активізації пізнавальної діяльності учнів. *Наукові запуски Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія*, 41, 2014. С. 124-127.

10. Коць М. Психологічний аналіз регуляції професійнокомунікативного потенціалу майбутнього вчителя як суб'єкта педагогічної взаємодії. *Психологія: реальність і перспективи. Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету*. 2020. № 15. С. 77–83.

11. Несторенко Т. П., Бордоусов О. В. Ценність вищого образования для індивіда. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2015. № 3 (3), С. 171–174. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_3\(3\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_3(3)_35) (дата звернення: 02.10.2022).

12. Несторенко Т. П. «Економіка суперзірок»: можливості та загрози для сфери освіти. *Український журнал прикладної економіки*. 2020. Том 7. № 2. С. 8–15. URL : <http://ujae.org.ua/ekonomika-superzirok-mozhlyvosti-ta-zagrozy-dlya-sfery-osvity/> (дата звернення: 02.10.2022). DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-2-1>.

13. Овсянніков О. С., Алексеева Г. М. Комп'ютерне середовище науково-дослідної роботи студентів інженерно-педагогічних спеціальностей комп'ютерного профілю як об'єкт проектування. *Молодь і ринок*. Дрогобич : Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2019. № 9 (176). С. 107–112.

14. Павленко Л. В., Павленко М. П. Підходи до вдосконалення змісту дисципліни «Цифрові технології в професійній діяльності» в умовах вимушеного дистанційного навчання. *Наукові запуски Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Вип. 2. Бердянськ : БДПУ, 2022. С. 311–324. DOI: [10.31494/2412-9208-2022-1-2](https://doi.org/10.31494/2412-9208-2022-1-2).

15. Хоменко В. Г. Сучасний стан та тенденції професійної підготовки майбутніх інженерів-педагогів комп'ютерного профілю. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти* : збірник наукових праць. Харків : УІПА, 2013. Вип. 40–41. С. 245–252.

16. Цукерман Г. А. Виды общения в обучении. Томск : Пеленг, 1993. 286 с.

17. Hurenko O. I., Alekseeva H. M., Lopatina H. O., Kravchenko N. V. Use of computer typhlotecnologies and typhlodevices in inclusive educational space of university. *Information Technologies and Learning Tools*. 2017. 61 (5). P. 61–75. <https://doi.org/10.33407/ITLT.V61I5.1782>.

18. Khomenko V., Pavlenko L., Pavlenko M., Khomenko S. Cloud technologies in informational and methodological support of university students' independent study. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. 77 (3). P. 223–239. <https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.2941/>.

19. Kravchenko N. V., Alyeksyeyeva H. M., Gorbatyuk L. V. Curriculum Optimization by the Criteria of Maximizing Professional Value and the Connection Coefficient of Educational Elements. *Using Software Tools: (ICTERI 2018: 14th International conference on ict in education, research, and industrial applications)* (Kyiv, Ukraine, May 14-17, 2018). *CEUR Workshop Proceedings*. 2018. Vol-1. P. 365–378. <http://ceur-ws.org/Vol-2105/10000365.pdf>.

20. Lavrik V., Cortez L., Alekseeva A., Garcia G. T., Juarez P. G., Poblano J. Development of the CAD system for designing non-standard constructions from

elastomers. *International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology*. Vol 3, Issue 3, March. 2014. P. 10717–10726.

21. Ostenda A., Nestorenko T., Ostenda J. Practical education on a higher level in Poland: example of Katowice School of Technology. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки* : зб. наук. пр. Вип. 1. Бердянськ : БДПУ, 2018. С. 186–190.

22. Леган В., Годованець Н. Дискусія як активний метод вивчення іноземних мов. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2019. № 17. С. 249–257. URL : <http://philol-zbirnyk.uzhnu.uz.ua/index.php/philol/article/view/122/316>

References

1. Aliksieieva, H. M. (2012). *Sutnist i struktura hotovnosti maibutnykh sotsialnykh pedahohiv do zastosuvannia kompiuternykh tekhnologii u profesiinii diialnosti* [The essence and structure of future social educators' readiness to use computer technology in their professional activities]. *Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Pedahohichni nauky* – Scientific notes of Berdiansk State Pedagogical University. Pedagogical sciences, 2, 9–14. [in Ukrainian].

2. Alyeksyeieva, H. M. (2014). *Formuvannia hotovnosti maibutnykh sotsialnykh pedahohiv do zastosuvannia kompiuternykh tekhnologii u profesiinii diialnosti* [Formation of readiness of future social educators to use computer technologies in professional activity] : monohrafiya. Berdiansk: BDPU [in Ukrainian].

3. Aliksieieva, H. M., Antonenko, O. V., Zhadan, K. O., & Lyfenko, M. V. (2018). *Dosvid vykorystannia zasobiv elektronnoho navchannia u inkluzyvnomu osvithomu VNZ* [Experience in the use of e-learning tools in inclusive education]. *Fyzyko-matematychna osvita : naukovyi zhurnal* – Physical and mathematical education: a scientific journal, 4 (18), 17–25. <https://doi.org/10.31110/2413-1571-2018-018-4-003> [in Ukrainian].

4. Aliksieieva, H., Kravchenko, N. Antonenko, O., & Gorbatiuk, L. (2017). *Vykorystannia ihrovnykh tekhnologii v protsesi profesiinoi pidhotovky studentiv pedahohichnykh zakladiv vyshchoi osvity* [The use of game technologies in the process of professional training of students of pedagogical institutions of higher education]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho* – Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynskiy, vyp. 6(2019). Seriya : Pedahohika. Odesa : PNPU imeni K. D. Ushynskoho, 7–14. [in Ukrainian].

5. Zadoya, E. S. (2010). *Dydaktychna robota hrupovykh form pochatkovoï roboty* [Didactic mind organizing group forms of primary work]. *Pedahohichni nauky* – Pedagogical sciences, 1.33, 85–93. [in Ukrainian].

6. Kravchenko, L. M. & Kravchenko N. V. (2010). *Stratehii inzhenerno-pedahohichnoi osvity v konteksti intehtratsii v yevropeyskyi prostir* [Strategies of engineering and pedagogical education in the context of integration into the European space]. *Zbirnyk naukovykh prats Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu (Pedahohichni nauky)* – Collection of scientific works of Berdiansk State Pedagogical University (Pedagogical sciences), 2, 113–118. [in Ukrainian].

7. Kryvylova, O. A. (2018). *Proektuvannia psykhologo-pedahohichnoi pidhotovky maibutnykh vykladachiv profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv* [Designing psychological and pedagogical training of future teachers of vocational schools] : avtoref. dys. ... d-ra ped. nauk: spets.13.00.04 - Teoriia i metodyka profesiinoi osvity. Khmelnytsky : KhPPA Publishing House. [in Ukrainian].

8. Kryvylova, O., Sosnickaya, N. (2022). *Formuvannia sotsialnykh navychok yak krok do konkurentospromozhnosti na rynku pratsi maibutnykh spetsialistiv enerhetychnoho profiliiu*. [Formation of social skills as a step towards competitiveness in the labor market of future

specialists of energy profile]. Problemy avtomatyzovanoho elektropryvodu. Teoriia ta praktyka (PAEP 2020) – Problems of automated electric drive. Theory and practice (PAEP 2020): 25th IEEE International Conference (Kremenchuk, september 21-25). Kremenchuk: Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskyi National University, Ukraine. <https://ieeexplore.ieee.org/document/9240836>. [in Ukrainian].

9. Sapohov V., Kondratiuk O. (2014). *Hurtkova robota yak zasib aktyvizatsii piznavalnoi diialnosti uchniv* [Group work as a means of activating students' cognitive activity]. Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: pedahohika i psykholohiia – Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsyubynskyyi. Series: pedagogy and psychology. Vinnytsia, 41, 124–127. [in Ukrainian].

10. Kots, M. (2020). *Psykholohichniy analiz rehuliatyii profesiinokomunikatyvnoho potentsialu maibutnoho vchytelia yak subiekta pedahohichnoi vzaiemodii* [Psychological analysis of the regulation of the professional communicative potential of the future teacher as a subject of pedagogical interaction]. *Psykholohiia: realnist i perspektyvy. Zbirnyk naukovykh prats Rivnenskoho derzhavnogo humanitarnoho universytetu* – Psychology: reality and prospects. Collection of scientific works of the Rivne State Humanitarian University. Rivno, 15, 77–83. [in Ukrainian].

11. Nestorenko, T. P., & Bordousov, O. V. (2015). *Tsemnost vyssheho obrazovanyia dlia indyvida* [The value of higher education for the individual]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky* – Bulletin of Khmelnytsky National University. Economic sciences. (3), 171-174. Available at : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_3\(3\)_35](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchnu_ekon_2015_3(3)_35) [in Russian].

12. Nestorenko, T. P. (2020). «*Ekonomika superzirok*»: *mozhyvosti i zahrozy dlia sfery osvity* [«The superstar economy»: opportunities and threats for education]. *Ukrainskyi zhurnal prykladnoi ekonomiky* – Ukrainian Journal of Applied Economics, Vol. 7, no 2, 8–15. Available at : <http://ujae.org.ua/ekonomika-superzirok-mozhyvosti-ta-zagrozy-dlya-sfery-osvity/> DOI: <https://doi.org/10.36887/2415-8453-2020-2-1> [in Ukrainian].

13. Ovsiannikov, O. S. & Alyeksyeyeva, H. M. (2019). *Kompiuterte seredovysheche naukovo-doslidnoi roboty studentiv inzhenerno-pedahohichnykh spetsialhostei kompiuternoho profiliiu yak ob'ekt proektuvannia* [Computer environment of research work of students of engineering and pedagogical specialties of computer profile as an object of design]. *Molod i rynek – Youth and market: naukovo-pedahohichnyi zhurnal. Drohobych : RVV DDPU im. I. Franka*, 9 (176), 107–112. [in Ukrainian].

14. Pavlenko, L. V. & Pavlenko, M. P. (2022). *Pidkhody do vdoskonalennia zmistu dystsypliny «Tsyfrovi tekhnolohii v profesiinii diialnosti» v umovakh vymushenoho dystantsiinoho navchannia* [Approaches to the content improvement of the «Digital technologies in the professional activity» discipline under the conditions of the forced distance teaching]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Serii : Pedahohichni nauky* – Scientific papers of Berdiansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences, issue 2, 311–324. <https://doi.org/10.31494/2412-9208-2022-1-2>. [in Ukrainian].

15. Khomenko, V. H. (2013). *Suchasnyi stan ta tendentsii profesiinoi pidgotovky maibutnikh inzheneriv-pedahohiv kompiuternoho profiliiu* [Current status and trends in the training of future computer engineers]. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity* – Problems of engineering and pedagogical education: zbirnyk naukovykh prats. Kharkiv : UIPA, 40–41, 245–252. [in Ukrainian].

16. Tsukerman, G. A. (1993). *Vidy obscheniya v obuchenii* [Types of communication in education]. Tomsk : Peleng. [in Russian].

17. Hurenko, O. I., Alekseeva, H. M., Lopatina, H. O. & Kravchenko, N. V. (2017). *Use of computer typhlotecnologies and typhlodevices in inclusive educational space of university*. *Information Technologies and Learning Tools*, 61 (5), 61–75.

<https://doi.org/10.33407/ITLT.V6I15.1782>. [in English].

18. Khomenko, V., Pavlenko, L., Pavlenko, M. and Khomenko, S. (2022). *Cloud technologies in informational and methodological support of university students independent study*. Information Technologies and Learning Tools, 77(3), 223–239. <https://doi.org/10.33407/itlt.v77i3.2941/>. [in English].

19. Kravchenko, N. V., Alyeksyeyeva, H. M., Gorbatyuk, L. V. (2018). *Curriculum Optimization by the Criteria of Maximizing Professional Value and the Connection Coefficient of Educational Elements, Using Software Tools*. ICTERI 2018: 14th International conference on ict in education, research, and industrial applications (Kyiv, Ukraine, May 14-17, 2018). CEUR Workshop Proceedings, 1, 365–378. <http://ceur-ws.org/Vol-2105/10000365.pdf>. [in English].

20. Lavrik, V., Cortez, L., Alekseeva, A., García, G. T., Juarez, P. G., Poblano, J. (2014). *Development of the CAD system for designing non-standard constructions from elastomers*. International Journal of Innovative Research in Science, Engineering and Technology, Vol 3, Issue 3, March, 10717-10726. [in English].

21. Ostenda, A., Nestorenko, T., Ostenda, J. (2018). *Practical education on a higher level in Poland: example of Katowice School of Technology*. Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnogo pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedagogichni nauky – Scientific Papers of Berdiansk State Pedagogical University. Series: Pedagogical sciences, 1, 186-190. [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті описано методуку застосування методу групової дискусії в закладах професійної (професійно-технічної) освіти на прикладі комп'ютерної тематики. Проаналізовано сучасний освітній процес, який передбачає реалізацію одного з важливих завдань – розширення форм навчальної діяльності учнів.

Надано характеристики методам навчання. Висвітлено теоретичні засади освітнього процесу, що повинен будуватися як спілкування, взаємодія, обмін ініціативами його учасників – педагога і учнів, учнів між собою. Саме так будується освітній процес при використанні групових, інтерактивних (заснованих на взаємодії) методів навчання – дискусії, виконання ролей, імітаційної гри.

Зроблено наголос саме на груповій дискусії – найбільш поширеному методі. Розкрито основне завдання групової дискусії – виявлення різних точок зору учасників на будь-яку проблему і при необхідності всебічний аналіз кожної з них на прикладі комп'ютерної тематики.

Доведено, що організоване навчання і виховання, здійснене в рамках тієї або іншої педагогічної системи, має певне організаційне оформлення, що відрізняються участю учнів, співвідношенням їх колективних та індивідуальних форм організації діяльності, ступенем самостійності і специфікою керівництва освітнім процесом з боку педагога.

На практичному прикладі описано етапи проведення дискусійного заняття, яке сприяє розвитку в учнів основних комунікативних умінь, мислення і усного мовлення, при цьому вони опановують ораторськими вміннями і умінням доказового спору, збільшується їх інтерес до комп'ютерної тематики. Пропонується авторська розробки плану-конспекту уроку-дискусії для професійно-технічних закладів освіти на тему «Книга і комп'ютер в інформаційному суспільстві: за і проти».

Це дослідження не є кінцевим, тому ми плануємо продовження публікацій, де більш детально розкриємо практичні аспекти застосування методу групової дискусії в професійно-технічних закладах освіти на різних прикладах.

Ключові слова: освітній процес, метод групової дискусії, закладу професійної освіти, комп'ютерні технології.